

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **D. S.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 963/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 10. 2020, čj. OAM-442/ZA-ZA11-LE32-2020, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 11. 2021, č. j. 41 Az 73/2020 – 40,

t a k t o :

- I. Kasační stížnosti **se** odkladný účinek **nepřiznává**.
- II. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá**.
- III. Soud **vyzývá** žalobce, aby **ve lhůtě patnácti dnů** ode dne doručení tohoto usnesení předložil plnou moc udělenou advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti nebo doklad o svém vysokoškolském právnickém vzdělání vyžadovaném pro výkon advokacie.
- IV. Soud **vyzývá** žalobce, aby **ve lhůtě jednoho měsíce** ode dne doručení tohoto usnesení doplnil kasační stížnost o důvody, pro které napadá rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30. 11. 2021, č. j. 41 Az 73/2020 – 40.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Nejvyššímu správnímu soudu byla dne 23. 12. 2021 doručena kasační stížnost, kterou žalobce (dále „stěžovatel“) brojí proti v záhlaví označenému rozsudku Krajského soudu v Brně (dále jen „napadený rozsudek“), jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti v záhlaví uvedenému rozhodnutí žalovaného, kterým byla zamítnuta jeho žádost o mezinárodní ochranu podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Stěžovatel v kasační stížnosti neuvedl, jaké jsou konkrétní důvody jeho podání, a současně navrhl, aby soud přiznal jeho kasační stížnosti odkladný účinek.

[2] Žalovaný ve svém vyjádření k návrhu na přiznání odkladného účinku uvedl, že je bezpředmětný, neboť kasační stížnost má odkladný účinek ze zákona.

[3] Návrh na přiznání odkladného účinku stěžovatel odůvodnil tím, že bez přiznání odkladného účinku by právní následky napadeného rozsudku a rozhodnutí žalovaného pro něj znamenaly nenahraditelnou újmu. Zejména by ztížily jeho možnost pobývat na území České republiky, kde má trvalou známost a členy rodiny. Přiznání odkladného účinku se žádným způsobem nedotkne nabytých práv třetích osob ani není v rozporu s veřejným pořádkem.

[4] Podle § 107 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) „*kasační stížnost nemá odkladný účinek; Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat. Ustanovení § 73 odst. 2 až 5 s. ř. s. se užije přiměřeně*“.

[5] Podle § 73 odst. 2 s. ř. s. „*soud na návrh žalobce po vyjádření žalovaného usnesením přizná žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem*“.

[6] Je třeba zdůraznit, že přiznání odkladného účinku kasační stížnosti je mimořádným institutem, kterým Nejvyšší správní soud před vlastním rozhodnutím ve věci prolamuje právní účinky pravomocného rozhodnutí krajského soudu, na které je třeba hledět jako na zákonné a věcně správné, dokud není případně zrušeno. Přiznání odkladného účinku proto musí být vyhrazeno pro ojedinělé případy.

[7] Podání žaloby a kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany má v převážné většině případů odkladný účinek *ex lege*. Výjimky z tohoto pravidla plynou z § 32 odst. 2 ve spojení s § 32 odst. 5 zákona o azylu. Žaloba ani následně podaná kasační stížnost nemají ze zákona odkladný účinek mimo jiné v případech, kdy byla žádost o udělení mezinárodní ochrany rozhodnutím správního orgánu zamítnuta podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Není tedy správný názor žalovaného, že kasační stížnost má odkladný účinek ze zákona. Pokud by správní soudy přiznávaly odkladný účinek žalobám či kasačním stížnostem v podobných případech paušálně, vedl by takový přístup k popření úmyslu zákonodárce nespojovat se všemi žalobami a kasačními stížnostmi ve věcech mezinárodní ochrany odkladný účinek *ex lege*, ale ponechat v případech, jako je tento, na zvážení soudu, zda jsou zde okolnosti, které přiznání odkladného účinku v dané věci odůvodňují.

[8] Nejvyšší správní soud již dříve judikoval, že povinnost tvrdit a prokázat vznik újmy má stěžovatel (např. usnesení ze dne 29. 2. 2012, č. j. 1 As 27/2012 - 32). Od stěžovatele, který žádá o přiznání odkladného účinku, se tak především očekává dostatečně konkrétní a individualizované tvrzení o tom, že mu v důsledku napadeného rozhodnutí vznikne nepoměrně větší újma než jiným osobám, vysvětlení, v čem tato újma spočívá, a uvedení jejího rozsahu. Vylicení podstatných skutečností o nepoměrně větší újmě musí svědčit o tom, že negativní následek, jehož se stěžovatel v souvislosti s rozhodnutím žalovaného obává, by pro něj byl zásadním zásahem. Kromě výše uvedeného tíží stěžovatele též důkazní břemeno k uplatněným tvrzením. Unesení tohoto důkazního břemena po stěžovateli vyžaduje, aby tvrzení, kterými odůvodňuje návrh na přiznání odkladného účinku, také řádně doložil (např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 9. 2015, č. j. 2 As 218/2015 - 50). Stěžovatel, který **přiznání odkladného účinku navrhuje, tedy má povinnost tvrzení a povinnost důkazní; je na něm, aby konkretizoval a osvědčil, jakou konkrétní újmu by pro něj výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2012, č. j. 1 As 27/2012 - 32)**. Nejvyšší správní soud poukazuje na dispoziční zásadu ovládající celé řízení o kasační stížnosti – kasační soud není povolán k tomu, aby za stěžovatele vlastní vyhledávací činností zjišťoval či dokazoval důvody pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Žádost o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti musí být proto dostatečně individualizovaná a podepřená konkrétními důkazy (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2012, č. j. 8 As 65/2011 - 74). Stěžovatel však neuvedl žádná konkrétní tvrzení o svých soukromých a rodinných poměrech ani o újmě, která by mu měla napadeným rozhodnutím vzniknout

[9] Nejvyšší správní soud se předně zabýval otázkou, zda v případě nepřiznání odkladného účinku kasační stížnosti bude stěžovatel povinen k okamžitému návratu do země původu. Napadeným rozhodnutím byla zamítnuta žádost o udělení mezinárodní ochrany, přičemž v situaci, kdy cizinci nespědí jiný pobytový titul, vzniká povinnost opustit území České republiky teprve případným rozhodnutím o správním vyhoštění či rozhodnutím o povinnosti opustit území. Stěžovatelem tvrzená příčina nepoměrně větší újmy ve smyslu § 73 odst. 2 s. ř. s. je proto lichá, jeho obava ze ztížení možnosti pobývat na území České republiky nedojde naplnění pouze na základě napadeného rozsudku či rozhodnutí žalovaného (není jejich přímým a nepodmíněným důsledkem). Samotná realizovatelnost stěžovatelova případného vycestování je otázkou případných navazujících řízení podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých dalších zákonů.

[10] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že se stěžovateli nepodařilo osvědčit naplnění již první podmínky pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, tedy že by mu v souvislosti s výkonem nebo jinými právními následky rozhodnutí žalovaného vznikla újma, natož aby tato újma dosahovala zákonem požadované intenzity.

[11] Nejvyšší správní soud podle § 107 odst. 1 ve spojení s § 73 odst. 2 s. ř. s. návrh stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti zamítl. Zamítnutím návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti však Nejvyšší správní soud nijak nepředjímá své budoucí rozhodnutí o věci samé; svou podstatou se jedná o rozhodnutí předběžné povahy, proto z něj nelze dovozovat jakékoli závěry ohledně toho, jak bude meritorně rozhodnuto o samotné kasační stížnosti (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2005, č. j. 8 As 26/2005 - 76, publ. pod č. 1072/2007 Sb. NSS).

II.

[12] Stěžovatel současně s podáním kasační stížnosti požádal o ustanovení zástupce, přičemž neuvedl nic o svých osobních, majetkových a výdělkových poměrech. Nejvyšší správní soud proto stěžovatele dne 29. 12. 2021 přípisem vyzval k doložení jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrů, stanovil mu k tomu lhůtu 10 dnů od doručení přípisu a řádně jej poučil. Soud v příloze přípisu zaslal stěžovateli rovněž formulář *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*, v němž ho informoval o skutečnostech, které je nezbytné soudu sdělit.

[13] Podle § 35 odst. 10 věta první s. ř. s. může předseda senátu návrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Pro naplnění podmínky osvobození od soudních poplatků musí účastník řízení současně doložit, že nemá dostatečné prostředky, a jeho návrh nesmí být zjevně neúspěšný.

[14] V nynějším řízení jde o věc týkající se udělení mezinárodní ochrany, která je osvobozena od soudních poplatků přímo ze zákona, a to na základě § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Ve vztahu ke splnění první podmínky pro ustanovení zástupce spočívající v tom, že jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, však nejde o určující skutečnost. Jak Nejvyšší správní soud konstatoval ve svém rozsudku ze dne 24. 8. 2011, č. j. 4 Azs 22/2011 - 46, skutečnost, že stěžovateli svědčí věcné osvobození od soudního poplatku, sama o sobě neznamená splnění jedné z podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s. Proto je podstatné splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků pro nedostatek prostředků. Soud tedy musí pro účely rozhodnutí o ustanovení zástupce posuzovat, zda jsou splněny podmínky pro osvobození

od soudních poplatků stanovené v § 36 odst. 3 s. ř. s. (tj. doložení nedostatku prostředků) i v těch případech, kdy se k řízení váže věcné osvobození od soudních poplatků.

[15] Ve formuláři dne 11. 1. 2022 stěžovatel uvedl, že je nezaměstnaný a nemá tak žádné příjmy z pracovního či obdobného poměru. Dále sdělil, že nemá žádné příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti či z hmotného a sociálního zabezpečení ani žádné další příjmy. Jako zdroj svých příjmů uvedl pouze lakonicky brigády, avšak bez upřesnění, jaký (alespoň přibližný) příjem z brigád má. Osobní majetek nemá. Je rozvedený, s nikým nežije ve společné domácnosti. Nemá žádné závazky ani dluhy. Jeho průměrné měsíční náklady na bydlení činí 3000 Kč a na stravování měsíčně vynakládá 2000 Kč. Další měsíční výdaje činí 550 Kč na jízdné a 200 Kč náklady na ošacení.

[16] Nevěrohodnost nebo neúplnost tvrzení účastníka ohledně existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků vylučuje vyhovění žádosti (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, čj. 1 As 39/2009-88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS).

[17] Stěžovatel sdělil, že jeho měsíční výdaje čítají 5 750 Kč. Ačkoliv tvrdí, že na tyto výdaje získává peníze z brigád, neuvedl ani přibližně, jaké příjmy z těchto brigád za poslední měsíce měl. S ohledem na to dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že stěžovatel věrohodně nedoložil své majetkové poměry v rozsahu, v jakém k tomu byl vyzván, a neprokázal nedostatek finančních prostředků jako podmínku předpokladu pro osvobození od soudních poplatků, což byla jeho povinnost jako žadatele o ustanovení zástupce. Soud proto návrh stěžovatele na ustanovení zástupce zamítl.

III.

[18] Podle § 105 odst. 2 s. ř. s. musí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem; to neplatí, má-li sám vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

[19] Dle § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, je předpokladem pro výkon advokacie vysokoškolské vzdělání v oboru právo získané 1. v magisterském studijním programu studiem na vysoké škole v České republice, nebo 2. studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě 1 na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice.

[20] Vzhledem ke skutečnosti, že Nejvyšší správní soud zamítl žádost stěžovatele o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, je povinností stěžovatele doložit zastoupení advokátem, jehož si sám zvolí, anebo prokázat, že má vysokoškolské právnické vzdělání ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. Nejvyšší správní soud ho k tomu proto tímto usnesením vyzývá. Stěžovatel může doložit splnění podmínky tím, že Nejvyššímu správnímu soudu zašle plnou moc udělenou advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti nebo prokáže, že má vysokoškolské právnické vzdělání, které je vyžadováno pro výkon advokacie.

IV.

[21] Jelikož stěžovatel ve své kasační stížnosti neuvedl, jaké jsou konkrétní důvody jeho podání, Nejvyšší správní soud připomíná, že formulace konkrétních důvodů (kasačních námitek)

je nezbytným předpokladem perfektní kasační stížnosti. Stěžovatel prostřednictvím námitek vymezení okruhů přezkumu rozsudku krajského soudu ze strany Nejvyššího správního soudu, který je uplatněnými důvody vázán (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Kasační stížnost, jež neobsahuje žádné námitky, proto nelze projednat.

[22] K formulaci žalobních bodů se podrobně vyjádřil rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 – 58 (publ. pod č. 835/2006 Sb. NSS), v němž mj. uvedl: „Žalobce je též povinen vylíčit, jakých konkrétních nezákonných kroků, postupů, úkonů, úvah, hodnocení či závěrů se měl správní orgán vůči němu dopustit v procesu vydání napadeného rozhodnutí či přímo rozhodnutím samotným, a rovněž je povinen ozřejmit svůj právní náhled na to, proč se má jednat o nezákonnost.“ Tyto závěry rozšířeného senátu lze plně vztáhnout i na formulaci důvodů kasační stížnosti s tím, že důvody musí směřovat proti rozsudku krajského soudu, neboť podstatou řízení o kasační stížnosti je přezkum soudního rozhodnutí (§ 102 s. ř. s.).

[23] Nesplňuje-li kasační stížnost všechny náležitosti podle § 106 odst. 1 s. ř. s., je v takových případech povinností soudu vyzvat stěžovatele k odstranění nedostatků kasační stížnosti, spočívajících v absenci důvodů stížnosti s tím, že musí být doplněny ve lhůtě jednoho měsíce od doručení usnesení s výzvou (§ 106 odst. 3 s. ř. s.).

[24] Veškeré písemnosti je třeba zaslat ke sp. zn. 2 Azs 344/2021 na adresu Nejvyššího správního soudu, Moravské náměstí 6, 657 40 Brno, případně elektronicky na elektronickou podatelnu (podatelna@nssoud.cz) nebo do datové schránky Nejvyššího správního soudu (wwjaa4f).

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

Nebude-li ve stanovené lhůtě vyhověno výzvě k předložení plné moci nebo prokázání příslušného vzdělání podle § 105 odst. 2 s. ř. s., soud kasační stížnost **o d m í t n e**.

Nebude-li ve stanovené lhůtě vyhověno výzvě k odstranění vad kasační stížnosti a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud kasační stížnost podle § 37 odst. 5 ve spojení s § 120 s. ř. s. **o d m í t n e**.

V Brně dne 20. ledna 2022

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu